

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 21 marca 2023 r.

BADK.DPK.133.18.2023 MK

P10-11/23	Data wpływu petycji 24 stycznia 2023 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 21 marca 2023 r.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

TEMAT

**ŚWIADCZENIE DLA MAŁŻONKÓW
Z PRZYNAJMNIEJ 50-LETNIM STAŻEM MAŁŻEŃSKIM**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Eugeniusz Szymala.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, celem przyznania uprawnienia do otrzymywania świadczenia przez małżonków legitymujących się przynajmniej 50-letnim stażem małżeńskim.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o rozszerzenie katalogu świadczeń rodzinnych o nowe świadczenie, które wypłacane byłoby małżonkom z przynajmniej 50-letnim stażem małżeńskim. W tym celu, wnoszący proponuje by w art. 2 dodać pkt 6 o następującej treści: „świadczenie rodzinne dla małżonków o stażu małżeńskim przynajmniej 50 lat i powyżej”.

Ponadto, wnoszący petycję przedstawia propozycję dodania w ustawie nowego rozdziału 3b „Świadczenia rodzinne dla małżonków o stażu małżeńskim przynajmniej 50 lat i powyżej” (art. 17d-17g) w brzmieniu:

„Świadczenie rodzinne dla małżonków o długoletnim stażu małżeńskim przysługuje jednorazowo (art. 17d) małżonkom o nieprzerwanym stażu małżeńskim, po rocznicy ślubu:

- 50 lat (tzw. Złote Gody) – 5 000 zł;
- 55 lat (rocznica Szmaragdowa lub Platynowa) – 5 500 zł;
- 60 lat (rocznica tzw. Diamentowa) – 6 000 zł;
- 65 lat (rocznica tzw. Żelazna) – 6 500 zł;
- 70 lat (rocznica tzw. Kamienna) – 7 000 zł;
- 75 lat (rocznica tzw. Brylantowa) – 7 500 zł;
- 80 lat (rocznica tzw. Dębowa) – 8 000 zł.

Świadczenie wypłaca się po przedstawieniu zaświadczenia z Urzędu Stanu Cywilnego potwierdzającego staż małżeński małżonków. Wydane zaświadczenie jest wolne od opłaty (art. 17e). Świadczenia wypłacane są na wniosek małżonków z budżetu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, udokumentowany zaświadczeniem, o jakim mowa w artykule poprzedzającym (art. 17f).

Świadczenie przysługuje także pozostałemu przy życiu małżonkowi, o ile drugi z małżonków zmarł już po złożeniu wniosku o przyznanie świadczenia, przy czym przez datę złożenia wniosku, uznaje się datę jego złożenia w placówce Poczty Polskiej S.A. lub też w siedzibie w/w Ministerstwa (art. 17g)”.

Zdaniem wnoszącego petycję, „małżonkowie o tak długim stażu pożycia powinni

otrzymywać świadczenie rodzinne na podobieństwo tzw. emerytury honorowej, otrzymywanej przez 100-latków (aczkolwiek ta otrzymywana jest co miesiąc), przy czym świadczenie to powinno być przyznawane po wspólnym przeżyciu określonej ilości lat”.

Autor petycji przedstawia wyliczenia resortu dotyczące ewentualnych kosztów wypłaty świadczenia, przy uwzględnieniu małżeństw z: 50, 55, 60 i 65-letnim stażem małżeńskim, które nie przekroczyłyby 100 mln złotych rocznie. Powołuje się także na dane statystyczne, które wskazują na rekordową (od czasu II wojny światowej) umieralność seniorów w ostatnich latach.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 18 stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym (art. 33 ust. 1).

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615) określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przygotowywania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są (art. 2) m.in.:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku;
- świadczenia opiekuńcze; zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- zapomoga wypłacana przez gminy, na mocy art. 22a (z tytułu urodzenia dziecka);
- świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne (art. 1 ust. 2) przysługują obywatelom polskim i cudzoziemcom:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- jeżeli wynika to z wiążących Polskę umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywającym w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy lub w związku z uzyskaniem w Polsce statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Polski,
- posiadającym kartę pobytu z adnotacją "dostęp do rynku pracy", z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich

przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,

- przebywającym na terytorium Polski na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa przepisach ustawy o cudzoziemcach, w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach art. 139n ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, jeżeli zamieszkują w Polsce z członkami rodzin.

Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują w Polsce przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej (art. 2 ust. 3).

INFORMACJE DODATKOWE:

Do Sejmu IX kadencji 21 lutego 2022 r. wpłynęła petycja (nr BKSP-144-IX-578/22), złożona przez osobę fizyczną, w sprawie przyznania małżeństwom z długim stażem comiesięcznego świadczenia pieniężnego.

Petycja zawierała wniosek o uchwalenie ustawy określonej jako „Małżeństwo+...500”, celem umożliwienia wypłaty comiesięcznego świadczenia pieniężnego małżeństwom ze stażem 40-letnim, 45-letnim, 50-letnim i dłuższym. W petycji nie przedstawiono szczegółowych zasad przyznawania oraz wypłaty tego świadczenia. Petycja **9 marca 2022 r.** została skierowana do Komisji do Spraw Petycji.

Do petycji przygotowana została opinia Biura Analiz Sejmowych, w której wskazano, że „w gestii ustawodawcy leży określenie rodzajów świadczeń przyznawanych w ramach zabezpieczenia społecznego, ich charakteru (ubezpieczeniowego czy pomocowego), zasad ich nabywania oraz ich wysokości.” Jednakże, wejście w życie proponowanych rozwiązań przewidujących nowe okresowe świadczenie dla wskazanej grupy osób wiązałoby się ze wzrostem wydatków ze środków publicznych, które byłyby jego źródłem finansowania.

Komisja **21 lipca 2022 r.** uchwaliła dezyderat (nr 275) do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w którym zwróciła się do resortu z wnioskiem o ocenę propozycji zawartej w petycji oraz o określenie ewentualnych kosztów i możliwości jej realizacji. Komisja poprosiła również o następujące informacje:

- czy podobne rozwiązania, przewidujące przyznanie świadczenia związanego z długoletnim stażem małżeńskim, były lub są planowane do wprowadzenia w Polsce?
- jakie formy uhonorowania długoletnich małżeństw są obecnie realizowane i czy

Minister Rodziny i Polityki Społecznej posiada informację o formach i skali takich działań w samorządach?

– czy planowane jest jakieś usystematyzowanie tych kwestii?

– czy zdaniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, dodatkowego wsparcia wymagają w większym stopniu osoby samotne, niesamodzielne oraz wdowy i wdowcy, czy małżeństwa z wieloletnim stażem?

– czy staż małżeński powinien być przyczynkiem do dodatkowych zobowiązań finansowych ze strony Państwa?

W odpowiedzi na dezyderat (nr BPD-I.059.6.2022.MW) Barbara Socha, podsekretarz stanu w ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, wyjaśniła, że „uhonorowanie długoletnich związków małżeńskich, co do zasady jest pozytywnym aspektem, ponieważ wzmacnia również promocję rodziny. Z punktu widzenia demokratycznego jest to o tyle ważne, że to właśnie w małżeństwach rodzi się najwięcej dzieci i ze wskaźnikiem dzietności na poziomie mniej więcej równym zastępowalności pokoleń”.

W opinii Ministerstwa, promocja małżeństwa może dokonywać się w bardzo różnych formach, niekoniecznie w formie finansowej. Obecnie najbardziej powszechną formą jest odznaczenie medalem za długoletnie pożycie małżeńskie osób, które przeżyły co najmniej 50 lat w jednym związku małżeńskim. Odznaczenie nadawane jest przez Prezydenta RP, na wniosek wojewody, a odznaczenie wręczane jest zazwyczaj poprzez władze samorządowe.

Na podstawie danych z akt stanu cywilnego (na 21 września 2022 r.) resort oszacował liczbę związków małżeńskich z określonym stażem i koszty proponowanego świadczenia, które przedstawiałyby się następująco:

– 40-letni staż – 156,7 tys. małżeństw koszt wyniósłby 78 350 tys. zł;

– 45-letni staż – 137,3 tys. małżeństw koszt wyniósłby 68 650 tys. zł;

– 50-letni staż – 97,3 tys. małżeństw koszt wyniósłby 48 800 tys. zł;

– 55-letni staż – 47,2 tys. małżeństw koszt wyniósłby 23 600 tys. zł;

– 60-letni staż – 21,7 tys. małżeństw koszt wyniósłby 10 850 tys. zł;

– 65-letni staż – 7,6 tys. małżeństw koszt wyniósłby 3 800 tys. zł.

Przedstawicielka resortu zwróciła też uwagę na fakt, że wraz z postępującym wiekiem bardzo często dochodzi do tzw. singularyzacji starości, której wyrazem jest wysoki odsetek osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Osoby starsze samotne są w dużo trudniejszej sytuacji osobistej niż osoby żyjące w długotrwałym związku małżeńskim, chociażby ze względów finansowych. W obszarze wsparcia finansowego osób starszych ważną rolę odgrywają działania podejmowane w zakresie usług dla seniorów oraz dodatkowych świadczeń z pomocy społecznej, które są przekazywane w zależności od sytuacji materialnej.

Komisja do Spraw Petycji **16 listopada 2022 r.** przyjęła odpowiedź ministerstwa na dezyderat nr 275 i zakończyła prace nad petycją.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz